

CENTRUM

Revistë Shkencore Ndërkombëtare
Меѓународно Научно Списание
International Scientific Journal

24

QENDRA PËR MIRËKUPTIM DHE BASHKËPUNIM INSTITUCIONAL
ЦЕНТАР ЗА РАЗБИРАЊЕ И ИНСТИТУЦИОНАЛНА СОРАБОТКА
CENTER FOR UNDERSTANDING AND INSTITUTIONAL COOPERATION

Kryeredaktor / Главен уредник / Editor in chief /

Kujtim Kasami, PhD

Këshilli redaktues ndërkombëtar

Меѓународен уредувачки одбор

International Editorial Board

Herbert Küpper, PhD

Institute of East Law, Munich, Germany

Michael Privot, PhD

University of Liège, Belgium

James Headley, PhD

University of Otago, New Zeland

Talat Islam, PhD

University of the Punjab, Pakistan

Christo Ananth, PhD

Francis Xavier Engineering College, India

Murat Ali Karavelioğlu, PhD

Istanbul University, Turkey

Mehmet Hacısalihoglu, PhD

Yıldız Teknik Üniversitesi, Turkey

Serkan Yazici, PhD

Sinop University, Turkey

Mitja Velikonja, PhD

University of Ljubljana, Slovenia

Lana Milivojevic, PhD

University of Zagreb, Croatia

Metodi Shamov, PhD

Sofia University St. Kliment Ohridski, Bulgaria

Anton Panchev, PhD

Sofia University St. Kliment Ohridski, Bulgaria

Altin Shegani, PhD

University of Tirana, Albania

Vehbi Hoti, PhD

University of Shkodra, Albania

Regjina Gokaj, PhD
University of Tirana, Albania

Ardian Muhaj
Institute of History, Academy of Albanian Studies, Albania

Ahmet Alibašić, PhD
University of Sarajevo, Bosnia and Herzegovina

Munir Drkić, PhD
University of Sarajevo, Bosnia and Herzegovina

Milazim Krasniqi, PhD
University of Prishtina, Kosovo

Hysen Matoshi, PhD
University of Prishtina, Kosovo

Edmond Beqiri, PhD
University Haxhi Zeka, Kosovo

Ditar Kabashi, PhD
University Ukshin Hoti, Kosovo

Vllado Kambovski, PhD - academician
Academy of Sciences and Arts of the Republic of North Macedonia

Ferid Muhiq, PhD
St. Cyril and Methodius University of Skopje, North Macedonia

Lulzim Mehmedi, PhD
University of Tetova, North Macedonia

Fati Iseni, PhD
Mother Teresa University, North Macedonia

Mersim Maksuti, PhD
University of Tetova, North Macedonia

Naser Ramadani, PhD
Faculty of Islamic Sciences, North Macedonia

Bashkim Aliji, PhD
American University of Europe-FON, North Macedonia

Teuta Qerimi-Sadiku, PhD
University of Tetova, North Macedonia

Gzim Xhambazi, PhD
University of Tetova, North Macedonia

Këshilli Organizativ/ Организациски Одбор/ Organizational Board/

Muhamed Jashari, PhD
Muhamed Murtezi, MA
Milazim Mustafa, MA
Xhabir Emini, MA
Herolind Limani, MA
Burhanedin Nuhiju, MA
Robert Dauti, PhD

Botues / Издавач / Publisher /

Qendra për Mirëkuptim dhe Bashkëpunim Institucional
Центар за Разбирање и Институционална Соработка
Center for Understanding and Institutional Cooperation

Redaktura gjuhësore/Linguistic editing:

Agim Abazi

Përgatitja kompjuterike/Computer arrangement:

Jusuf Salii

Shtypi/Print:

Furkan Print - Shkup

Adresa/Address:

Rr. Ismail Qemali Nr. 38/1-39
1000 Shkup

Kontakt/Contact:

tel: + 389 70 318 191
e-mail: infoqmbi@gmail.com
centrum.qmbi@gmail.com
web: www.qmbi.org.mk
<http://centrum.mk/>

CENTRUM

24 / 2025

Abstracting & Indexing

- 1. National and University Library "St. Clement of Ohrid" - Skopje**
ISSN: 1857-8640 (printed version)
ISSN: 1857-9396 (online version)
UDC: 3 (497.7:4-672EU)
- 2. International Scientific Indexing**
- 3. Advanced Science Index**
- 4. Scope Database**
- 5. Root Indexing**
- 6. Google Scholar**
- 7. Academic Resource Index**
- 8. University Journals**
- 9. EuroPub**
- 10. CEEOL**

Përmbajtja/Содержина/Content

Арбен Халили, PhD

MENAXHIMI I RREZIQEVE BANKARE NË FUNKSION TË SIGURIMIT TË LIKUIDITETIT DHE AFTËSISË PAGUESE TË BANKAVE KOMERCIALE	
УПРАВУВАЊЕТО СО БАНКАРСКИТЕ РИЗИЦИ ВО ФУНКЦИЈА НА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА ЛИКВИДНОСТА И СОЛВЕНТНОСТА НА ДЕЛОВНИТЕ БАНКИ	
MANAGEMENT OF BANKING RISKS IN FUNCTION OF ENSURING THE LIQUIDITY AND SOLVENCY OF COMMERCIAL BANKS	13

Ardita Abduli Reka, PhD

INTELIGJENCA ARTIFICIALE NGA PERSPEKTIVA SOCIOLOGJIKE	
ВЕШТАЧКА ИНТЕЛИГЕНЦИЈА ОД СОЦИОЛОШКА ПЕРСПЕКТИВА	
ARTIFICIAL INTELLIGENCE BY SOCIOLOGICAL PERSPECTIVE	34

Arlind Farizi, PhD

KONA NË ROMANET E ISMAIL KADARESE	
ВРЕМЕТО ВО РОМАНИТЕ НА ИСМАИЛ КАДАРЕ	
TIME IN THE NOVELS OF ISMAIL KADARE	42

Dr. Bashkim Aljiji

ZGJIDHJA E KONFLIKTEVE NË DRITËN E QËLLIMEVE TË SHERIATIT	
РЕШАВАЊЕ НА КОНФЛИКТИ ВО СВЕТЛИНА НА ЦЕЛИТЕ НА ШЕРИЈАТОТ	
THE RESOLUTION OF CONFLICTS IN THE LIGHT OF THE OBJECTIVES OF ISLAMIC LAW	49

Berat Reçani, MA

FUNKSIONIMI I SISTEMIT FEDERATIV NË SHBA	
ФУНКЦИОНИРАЊЕ НА ФЕДЕРАЛНИОТ СИСТЕМ ВО САД	
THE FUNCTIONING OF THE FEDERAL SYSTEM IN THE USA	60

Besfort Imeri, PhD candidate

DETERMINANTËT E KREDIVE TË KËQIJA DHE EFEKTI I TYRE AFATGJATË NË STABILITETIN FINANCIAR TË SEKTORIT BANKAR: RASTI I REPUBLIKËS SË MAQEDONISË SË VERIUT	
ДЕТЕРМИНАНТИ НА НЕФУНКЦИОНАЛНИТЕ КРЕДИТИ И НИВНИОТ ДОЛГОРОЧЕН ЕФЕКТ ВРЗ ФИНАНСИСКАТА СТАБИЛНОСТ НА БАНКАРСКИОТ СЕКТОР: СЛУЧАЈОТ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА	

DETERMINANTS OF NPLs AND THEIR LONG-TERM EFFECT ON FINANCIAL STABILITY OF BANKING SECTOR: THE CASE OF THE REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA	84
--	-----------

Dashmir Idrizi, PhD

ROLI I MEDIAVE NË ZHVILLIMIN E ARSIMIT NË MAQEDONINË E VERIUT УЛОГАТА НА МЕДИУМИТЕ ВО РАЗВОЈОТ НА ОБРАЗОВАНИЕТО ВО СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА THE ROLE OF THE MEDIA IN THE DEVELOPMENT OF EDUCATION IN NORTH MACEDONIA	96
---	-----------

Екрем Халимовски, PhD

E DREJTA PËR UJË SI E DREJTË E NJERIUT - PËRMBAJTJE E NGUSHTË DHE E GJERË ПРАВОТО НА ВОДА КАКО ЧОВЕКОВО ПРАВО - ТЕЧНА И ОПШИРНА СОДРЖИНА RIGHT TO WATER AS A HUMAN RIGHT - NARROW AND BROAD CONTENT ..	105
---	------------

Емрах Михтароски, PhD

E DREJTA E SHOQËRIVE TREGTARE E BASHKIMIT EVROPIAN КОМПАНИСКО ПРАВО НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА EUROPEAN UNION COMPANY LAW	113
---	------------

Majlinda Rrecaj, MA

ROLI I FAMILJES NË JETËN E FËMIJËS УЛОГАТА НА СЕМЕЈСТВОТО ВО ЖИВОТОТ НА ДЕТЕТО THE ROLE OF THE FAMILY IN THE CHILD'S LIFE	130
--	------------

Melos Kolshi

KUVENDI I PA KONSTITUAR: FUNKSIONALITETI INSTITUCIONAL DHE ГЈУКАТА KUSHTETUESE НЕ КОНСТИТУИРАНОТО СОБРАНИЕ: ИНСТИТУЦИОНАЛНА ФУНКЦИОНАЛНОСТ И УСТАВЕН СУД THE UNCONSTITUTED ASSEMBLY: INSTITUTIONAL FUNCTIONALITY AND THE CONSTITUTIONAL COURT	140
--	------------

Nazlije Qerimi, candidate MR

ROLI, NDIKIMI DHE NDARJA E FONDEVE IPA NË NIVEL REPUBLIKAN NË REPUBLIKËN E MAQEDONISË SË VERIUT (2007-2027) УЛОГАТА, ВЛИЈАНИЕТО И РАСПРЕДЕЛБАТА НА ИПА-ФОНДОВИТЕ НА РЕПУБЛИЧКО НИВО ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА (2007–2027)	
--	--

THE ROLE, IMPACT AND DISTRIBUTION OF IPA FUNDS AT THE NATIONAL LEVEL IN THE REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA (2007-2027) 151

Nedžad Mehmedovic, PhD

NDËRTIMI I PAQES PAS LUFTËS SË MADHE: NGRITJA DHE RËNIA E LIDHJES SË KOMBEVE

ИЗГРАДБА НА МИРОТ ПО ГОЛЕМАТА ВОЈНА: ПОДЕМОТ И ПАДОТ НА ЛИГАТА НА НАРОДИТЕ

BUILDING PEACE AFTER THE GREAT WAR: THE RISE AND FALL OF THE LEAGUE OF NATIONS 166

Njomza Selimi Osmani

Nora Taravari

MARTESA SIPAS LIGJIT TË SHERIATIT: TRADITA DHE PËRGJEGJËSITË

БРАК СПОРЕД ШЕРИЈАТСКИОТ ЗАКОН: ТРАДИЦИЈА И ОБВРСКИ

MARRIAGE UNDER SHARIA LAW: TRADITION AND RESPONSIBILITIES .. 178

Qani Nesimi, PhD

Refije Rexhepi, MA

NDOTJA E AMBIENTIT DHE PRISHJA E RAPORTEVE NDËRNJERËZORE SI

PASEFEKT I PËRLYERJES SË BRENÐËSISË SË NJERIUT

ЗАГАДУВАЊЕТО НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА И НАРУШУВАЊЕТО НА

МЕЃУЧОВЕЧКИТЕ ОДНОСИ КАКО ПОСЛЕДИЦА НА ОСКВЕРНАВАЊЕТО

НА ЧОВЕЧКАТА ВНАТРЕШНОСТ

ENVIRONMENTAL POLLUTION AND THE BREAKDOWN OF INTERPERSONAL

RELATIONSHIPS AS AN AFTEREFFECT OF DEFILEMENT OF THE HUMAN

INTERIOR 189

Rilinda Maqellara Memeti, PhD

DREJT NJË TË ARDHMEJE TË QËNDRUESHME DHE TË LIDHUR TË BALLKANIT PERËNDIMOR

КОН ОДРЖЛИВА И ПОВРЗАНА ИДНИНА НА ЗАПАДЕН БАЛКАН

TOWARDS A SUSTAINABLE AND CONNECTED FUTURE OF THE WESTERN

BALKANS 199

Robert Dauti, PhD

ZBATIMI I KONVENTËS EVROPIANE PËR EKSTRADIM NË SISTEMIN JURIDIK

TË REPUBLIKËS SË MAQEDONISË SË VERIUT: NORMAT, SFIDAT DHE

PERSPEKTIVAT

ПРИМЕНАТА НА ЕВРОПСКАТА КОНВЕНЦИЈА ЗА ЕКСТРАДИЦИЈА ВО ПРАВНИОТ СИСТЕМ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА: НОРМИ, ПРЕДИЗВИЦИ И ПЕРСПЕКТИВИ	
THE APPLICATION OF THE EUROPEAN CONVENTION ON EXTRADITION IN THE LEGAL SYSTEM OF THE REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA: NORMS, CHALLENGES, AND PERSPECTIVES	223

Софка Хаџијевска Постоловска, PhD

Наташа Тодоровска, PhD

Мартин Симоновски, PhD

NEVOJA PËR SIGURI KIBERNETIKE NË PËRBALLIMIN E RREZIQEVE DHE KËRCËNIMEVE BASHKËKONHORE TË SIGURISË	
ПОТРЕБАТА ОД САЈБЕР БЕЗБЕДНОСТ ВО СПРАВУВАЊЕТО СО СОВРЕМЕНИТЕ БЕЗБЕДНОСНИ РИЗИЦИ И ЗАКАНИ	
THE NEED FOR CYBER SECURITY IN DEALING WITH MODERN SECURITY RISKS AND THREATS	236

Teuta Agai-Demjaha

ANTISEMITIZMI NË EVROPË NË SHEKULLIN E 21-TË	
АНТИСЕМИТИЗАМ ВО ЕВРОПА ВО 21-ВИ БЕК	
ANTISEMITISM IN EUROPE IN THE 21st CENTURY	247

Teuta Qerimi Sadiku

Blerta Kondri

NDIKIMI I SEKTORIT BANKAR NË ZHVILLIMIN EKONOMIK NË REPUBLIKËN E MAQEDONISË SË VERIUT	
ВЛИЈАНИЕТО НА БАНКАРСКИОТ СЕКТОР ВРЗ ЕКОНОМСКИОТ РАЗВОЈ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА	
THE IMPACT OF THE BANKING SECTOR ON ECONOMIC DEVELOPMENT IN THE REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA	261

Xhemile Saliu, PhD

KARAKTERISTIKAT THEMELORE TË SË DREJTËS SË TRASHËGIMISË NË VENDET ME SISTEMIN ANGLO-AMERIKAN, ME THEKS TË VEÇANTË NË SHKETET E BASHKUARA TË AMERIKËS DHE LIRINË E TESTATORIT	
ОСНОВНИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА НАСЛЕДНОТО ПРАВО ВО ЗЕМЈИТЕ СО АНГЛО-АМЕРИКАНСКИ СИСТЕМ, СО ПОСЕБЕН АКЦЕНТ НА СОЕДИНЕТИТЕ АМЕРИКАНСКИ ДРЖАВИ И СЛОБОДАТА НА ЗАВЕШТАТЕЛОТ	

**BASIC CHARACTERISTICS OF INHERITANCE LAW IN COUNTRIES WITH THE
ANGLO-AMERICAN SYSTEM, WITH SPECIAL EMPHASIS ON THE UNITED
STATES OF AMERICA AND THE FREEDOM OF THE TESTATOR 268**

Zineta Asani, PhD

Nora Taravari, PhD

**KONTRATA MARTESORE DHE TRAJTIMI I IMPLIKIMEVE JURIDIKE DHE
SOCIALE**

**БРАЧНИОТ ДОГОВОР И ТРЕТМАНОТ НА НЕГОВИТЕ ПРАВНИ И
СОЦИЈАЛНИ ИМПЛИКАЦИИ**

**THE MARRIAGE CONTRACT THE TREATMENT OF ITS LEGAL AND SOCIAL
IMPLICATIONS 283**

